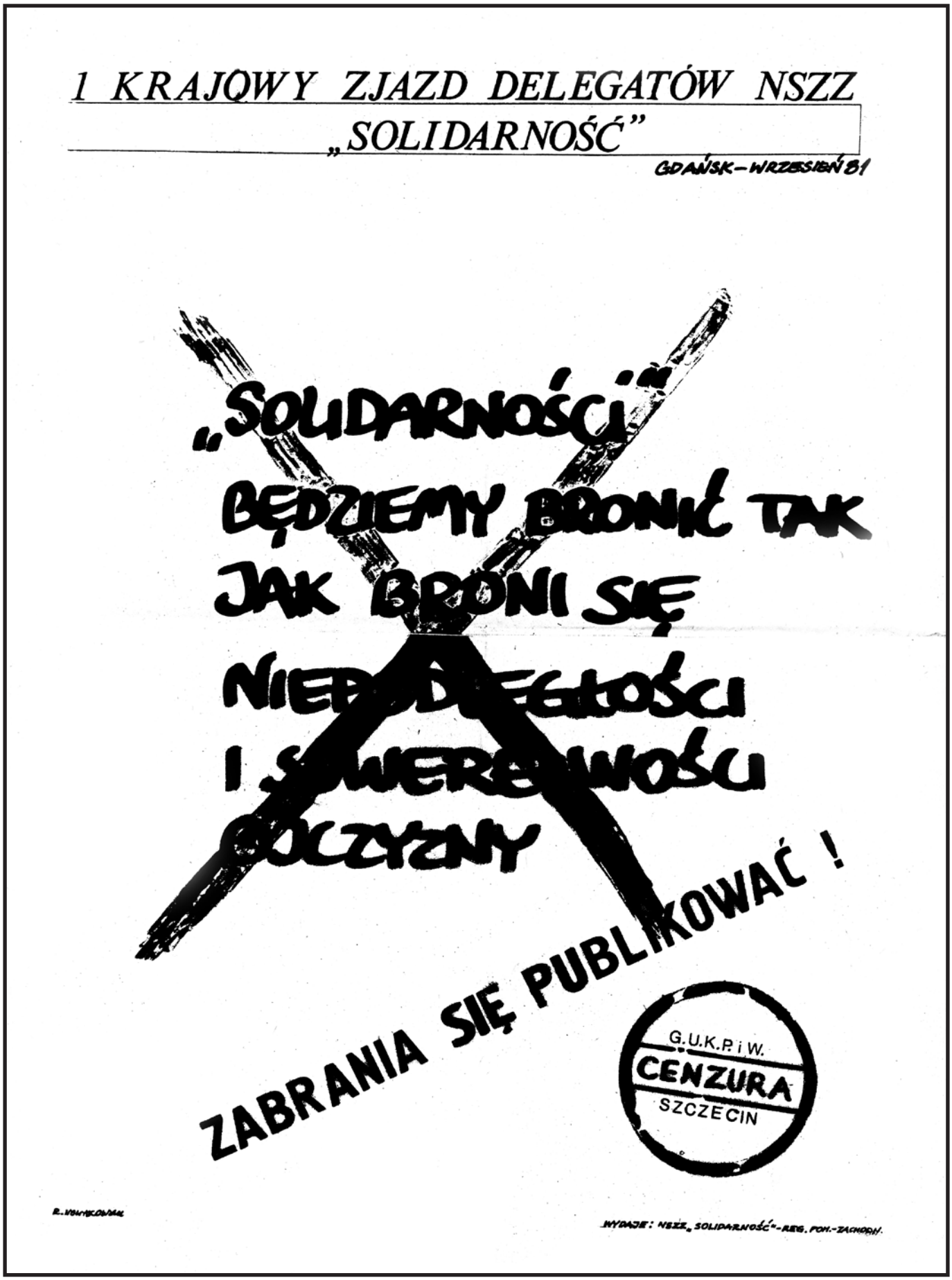

1 KRAJOWY ZJAZD DELEGATÓW NSZZ „SOLIDARNOŚĆ"

GDAŃSK – WRZESIEŃ 81

„SOLIDARNOŚĆ" BĘDZIEMY BRONIĆ TAK JAK BRONI SIĘ NIEPODLEGŁOŚCI I SUWERENNOŚCI OJCZYZNY

ZABRANIA SIĘ PUBLIKOWAĆ !

G.U.K.P.i W. CENZURA SZCZECIN

R. WOLNIKOWSKI

WYDAJE: NSZZ „SOLIDARNOŚĆ" – REG. POM.-ZACHODN.

18. Wrzesień 1981. Ocenzurowana ulotka NSZZ „Solidarność" Region Pomorze Zachodnie. Zbiory Ośrodka KARTA

■ **Ilustracja 18.** Z istnienia cenzury w PRL zdawali sobie sprawę wszyscy. Zarówno publicyści, dziennikarze i pisarze, jak i autorzy piosenek czy reżyserzy filmowi wiedzieli, że napisany przez nich tekst przed dopuszczeniem do publikacji zostanie oceniony przez Urząd Kontroli Prasy, Publikacji i Widowisk. Ingerencje cenzorskie mogły odbywać się na różnych poziomach. Niekiedy sugerowano autorom zmiany poszczególnych wyrażeń czy słów. W innych przypadkach dochodziło do ingerencji tak głębokiej, że końcowy tekst nie tylko nie przypominał początkowego, ale także był trudny do zrozumienia. Cenzura miała także możliwość niedopuszczenia do publikacji treści, które uznała za niewłaściwe. Dla wielu autorów oznaczało to właściwie całkowity brak możliwości publikowania własnych tekstów. Jednocześnie świadomość istnienia urzędu cenzorskiego sprawiała, że większość autorów stosowała tzw. autocenzurę, decydując się na omijanie pewnych kwestii czy pisanie o nich w sposób eufemistyczny. Należy dodać, że działania cenzury w wielu przypadkach wydawały się irracjonalne i trudne do zrozumienia i przewidzenia. Dopiero pod koniec lat 70. za sprawą Tomasza Strzyżewskiego (pracownika krakowskiego oddziału Urzędu Kontroli Prasy, Publikacji i Widowisk), który wywiózł na Zachód wewnętrzne rozporządzenia Urzędu, twórcy i obywatele za pośrednictwem Radia Wolna Europa mogli się zapoznać z zakresem działalności cenzury. W 1977 r. w podziemnym wydawnictwie NOWa opublikowano *Czarną księgę cenzury w PRL*. W tym samym czasie Polska ratyfikowała Międzynarodowe Pakty Praw Człowieka, które w artykule 19 współtworzącego je Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych stanowiły: „Każdy człowiek ma prawo do swobodnego wyrażania opinii, prawo to obejmuje swobodę poszukiwania, otrzymywania i rozpowszechniania informacji i poglądów wszelkiego rodzaju [...] słowem, pismem lub drukiem, w postaci dzieła sztuki bądź w jakikolwiek inny sposób". Mimo ratyfikacji tego artykułu w Polsce wciąż obowiązywała cenzura, zwłaszcza w okresie stanu wojennego, choć w okresie legalnej „Solidarności" wprowadzono przepis, że w publikacjach drukowanych ingerencje cenzury muszą być zaznaczone [----], czego przestrzegano nawet w czasie trwania stanu wojennego. – *K.C.*–

Ulotka dotyczy łamania praw do:
- ◇ swobodnego wyrażania opinii,
- ◇ wolności słowa.